

Pět minut před večerou

Iva Procházková

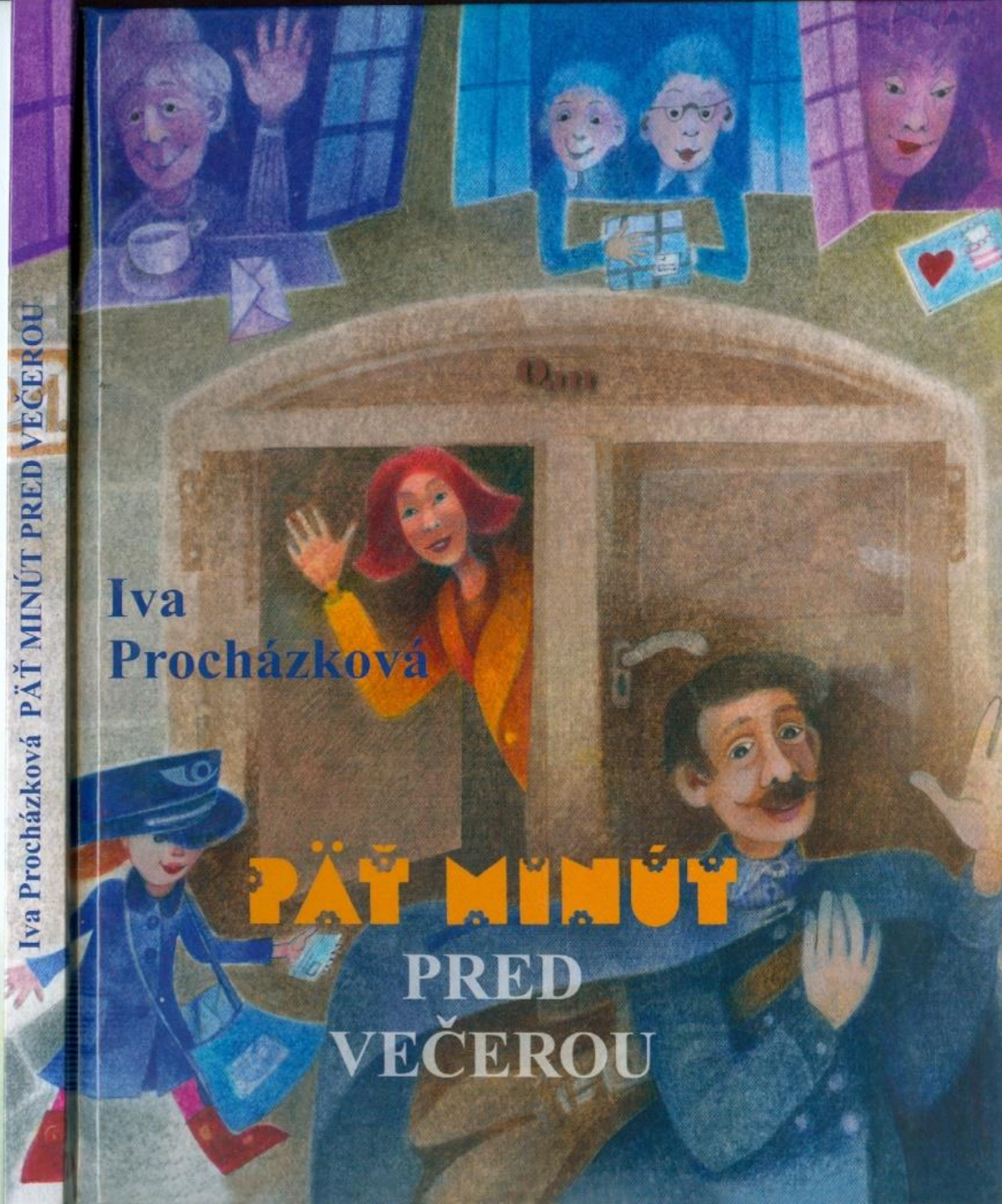
Bežná cena 4,20 € 126,53 Sk

Ing. Marta Helmečková 08222
210113-7/16 CS411002 97 92581
2161011889003 7/12 0112168 201011
Päť minút pred večerou
BDM/Romány povídky príbehů
PEMIC_SK Ďurian Radek
0112168 0/0

9 788089 092581
ISBN 978-80-89092-58-1

Iva Procházková PÄŤ MINÚT PRED VEČEROU

Iva
Procházková

PÄŤ MINÚT
PRED
VEČEROU

11. kapitola
11. kapitola

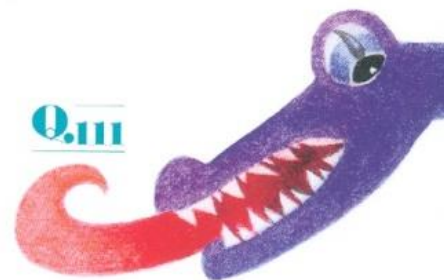

PÄT MINÜT

PRED
VEČEROU

Iva Procházková

0.11

PRED

VEČEROU

© Iva Procházková 2010
Illustrations © Kristína Šimková 2010
Graphic design and cover © Kveta Dašková

Iva Procházková

Päť minút pred večerou

Vyšlo vo Vydavateľstve Q111
roku 2010, ktorý je rokom

20. výročia založenia Vydavateľstva Q111

Z češtiny preložila Zuzana Stanislavová

Ilustrovala Kristína Šimková
Grafická úprava a obálka s použitím ilustrácie
Kristíny Šimkovej Kveta Dašková

Redakčne pripravila Kveta Dašková

Sadzba a zalomenie JAGAtyp, s. r. o.
Tlač Kasico a. s., Bratislava

Adresa vydavateľstva:
J. C. Hronského 4, 831 02 Bratislava
tel./fax: 02 44 45 70 57, e-mail: q111@stonline.sk

Na vydanie prispeli:
MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Združenie Index

ISBN 978-80-89092-58-1

zime sú dni krátke ako jedna jazda na kolo-toči. Len čo slnko skĺzne za protiľahlú strechu, vpláva do izby večer. Veľká modrá ryba s vypúlenými očami. Na koho sa pozrie, toho prepadne únava. Teraz sa pozrela na ocka a ocko trikrát zív-ol. Babeta pristúpi k ockovmu kreslu a pritiahne sa bližšie k jeho tvári.

„Nezívaj“, napomenie ho. „Lebo sa od teba nakazím a zaspíme obaja.“

„Ja vám dám spanie!“ volá z kuchyne mama. „O päť minút bude večera!“

Mamininých päť minút má zakaždým inú dĺžku. Lepšie je nesledovať ručičky hodín. Nečakať. Rozprávať si.

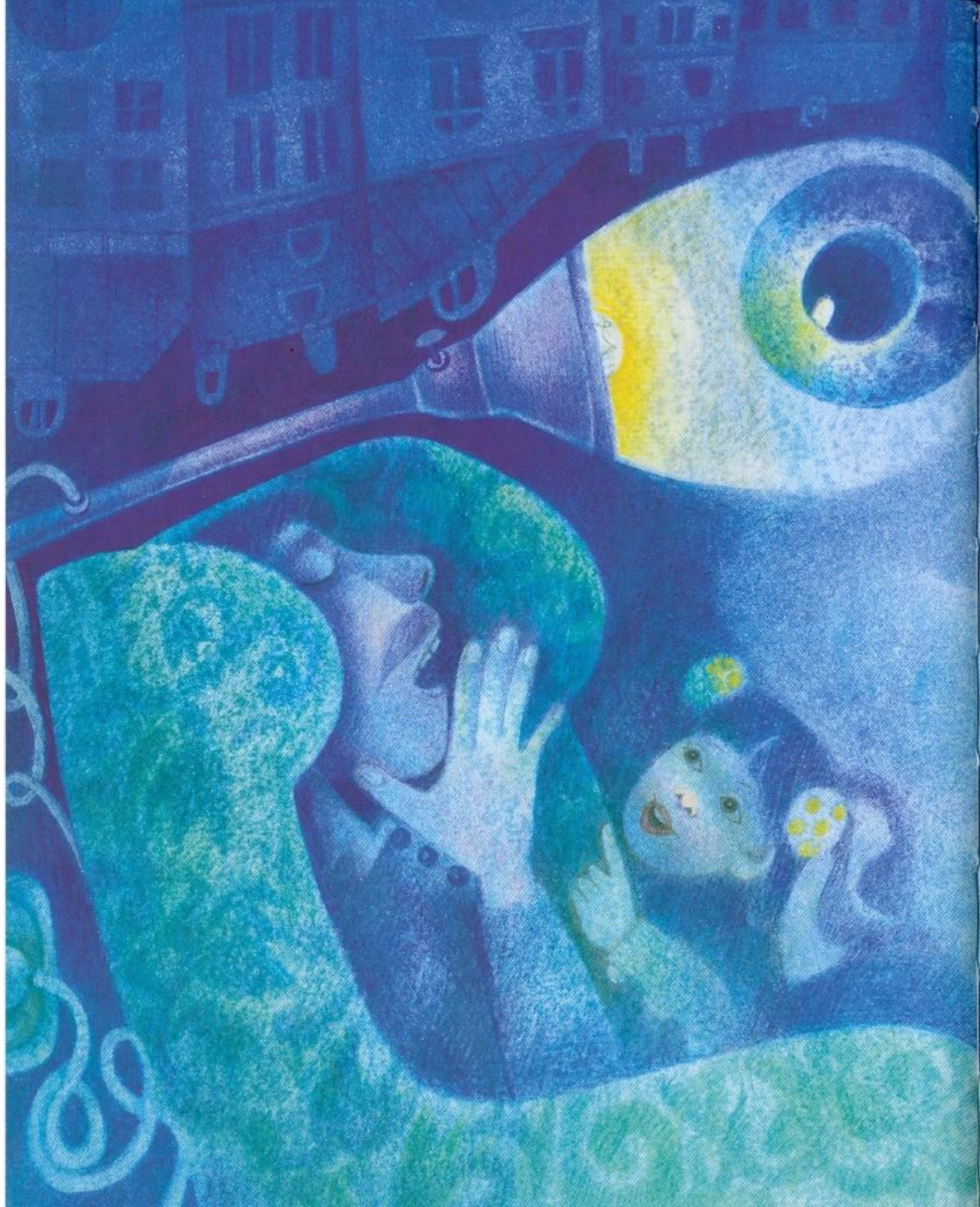
„Ja neviem nijakú rozprávku,“ bráni sa ocko.

„Tak si dajakú vymysli“

„Neviem si vymýšľať.“

„Tak rozprávaj o sebe!“ navrhuje Babeta a vy-lezie ockovi do lona. „O sebe a o mamine a o mne! A ako to s nami bolo!“

„To je dlhé rozprávanie,“ vzdychne ocko. „Neviem, či s ním budem za päť minút hotový.“

„S každým rozprávaním môžeš byť hotový za päť minút – keď vieš, čo je najdôležitejšie!“ poučí ho Babeta a uvelebí sa pohodlnejšie. „Vieš to?“

„Myslím, že viem.“

„Tak začni.“

Ocko zažmurká, aby striasol ospanlivosť, ktorá sa mu vešia na viečka.

„Tak teda... Bol raz jeden mladý muž...“

„To si bol ty, všakže?“

„Neskáč mi do reči, lebo zabudnem, čo je najdôležitejšie!“ hnevá sa ocko. „Čo som to vravel?“

„Bol raz jeden mladý muž,“ pripomenie mu Babeta.

„A ten mladý muž,“ pokračuje ocko, „roznášal ľuďom listy a noviny a časopisy a pohľadnice a peniaze a šeky. A všetci sa na neho usmievali a všetci ho zdravili na tej dlhej ulici, ktorou každý deň chodieval.“

Jeho cesta viedla okolo malého holičstva. Cez sklený výklad bolo vidno vyleštené zrkadlo a v ňom sa odrážala tvár holičky. Niekedy mala ústa plné vlásničiek, niekedy sa hlboko skláňala

nad namydlenou hlavou nejakého zákazníka, inokedy sa zasa oháňala veľkými nožnicami a od samej sústredenosti vystrkovala špičku jazyka. Ale vždy, keď nad dverami zacinkal zvonček a poštar vstúpil dovnútra, holička sa otočila a spýtavo sa na neho pozrela. Bola mladá a veľmi pekná.“

„Pretože to bola maminka,“ doplní ho Babeta.

„Vidíš, už zasa ma prerušuješ!“ zvolá ocko.

„Ja ťa neprerušujem,“ bráni sa Babeta. „Ja ti len chcem poradiť, aby si tomu poštarovi hovoril ocko a tej peknej holičke mamina, pretože je to jednoduchšie a hlavne dosť dôležité!“

„Myslíš?“

Babeta horlivo prikyvuje.

„Tak dobre, ale teraz už buď ticho a počúvaj ďalej.“

Babeta sa poslušne chytí oboma rukami za ústa a nakloní hlavu nabok ako pes, keď vetrí ušami.

„Ocko nosieval do holičstva noviny a časopisy a kedy-tedy nejaký účet,“ pokračoval ocko, „ale mamina čakala list. A ten list nechodil. A čím

dlhšie ten list meškal, tým bola mamina netrpezlivejšia a smutnejšia...“

„A tučnejšia,“ dodá Babeta.

„Budeš ticho, alebo si chceš rozprávať sama?“ rozčuľuje sa ocko.

„Budem ticho,“ uisťuje ho Babeta. „Ja mám len strach, aby si nezabudol, že mamina mala vtedy také brucho preto, lebo...“

„Lebo v ňom nosila dieťaťko,“ skočí tentoraz do reči ocko Babete.

„A to som bola ja,“ šepká si Babeta – tak tichulinko, že ju ocko ani nenapomenie, ale pokračuje v rozprávaní.

„Raz ráno, bolo to začiatkom leta, list konečne prišiel. Mamina nedočkavo roztrhla obálku a pustila sa do čítania. Ale namiesto toho, aby ju list rozveselil, dohnal ju k slzám. Plakala tak usedavo, že sa jej až spustila krv z nosa. Musela si sadnúť do kresla a ocko so starým pánom, ktorému mamina stačila oholiť len polovicu brady, jej dávali studené obklady na čelo. Keď krvácanie zastavili, spýtal sa starý bielovlasý pán maminy, čo ju to tak rozplakalo. A mamina sa ho spýtala,

či dobre vidí. Starý pán odpovedal, že už má síce osemdesiat rokov, ale vidí chvalabohu stále dobre.

„Tak sa teda pozrite“, povedala mamka a ukázala na svoje brucho.

Starý pán sa usmial: „Budete mať dieťaťko“, povedal veselo. „Deti sú predsa radosť!“

„Deti sú radosť“, súhlasila mamina. „Ale moje dieťa nebude mať ocka. Pretože ocko odcestoval do Brazílie a tu mi práve píše, že sa už nevráti!“

„A čože, vari je na svete len jediný ocko?“ začudoval sa ten starý pán a oholil si druhú polovicu brady, lebo videl, že mamina sa v ten deň už nepustí do žiadnej práce.

„To bol starý pán Matlach,“ poznamená Babeta. „Ja ho poznám. Chodí vždy so psom cikať do parku.“

„Čože?“ užasne ocko. „Pán Matlach chodí cikať do parku?“

„Pes,“ vysvetľuje Babeta, „chodí cikať do parku. Pán Matlach sedí na lavičke a číta si noviny. Tak pokračuj!“

„Pokračuj, pokračuj,“ hundre ocko. „Vždy ma prerušíš a ja potom neviem, kde som skončil!“

„Tam, že na svete je hřba ockov,“ pripomenie mu Babeta.

„Aha, správne, hřba... obrovská hřba ockov! Lenže to maminu neutešilo.“

Keď sa ocko popoludní vracal s poloprázdnu poštárskou taškou po druhej strane ulice, videl, že na výklade holičského krámika je stiahnutá roleta. A keď na druhý deň niesol do holičstva účet za telefón, bola roleta ešte stále stiahnutá a cez ňu visela ceduľa, na ktorej bolo napísané:

Pre ľútosť 2-3 dni zatvorené

ocko zastrčil účet pod roletu a išiel ďalej a všetci ho ako obvykle zdravili a on ako obvykle všetkým odpovedal, ale pritom stále musel myslieť na maminu. Na jej uplakanú tvár. A na deti, čo sú radosť. A na ockov, ktorých je síce hřba, ale nie vždy ich napadne vrátiť sa z Brazílie. Alebo odinakial'. A myslel tiež na seba a na to, že už dávno nebol u holiča. Bol taký zamyslený, že niektorým ľuďom v ten deň zabudol hodiť do schránky noviny.“

„A oni za tebou volali, aby si sa vrátil, že bez no-
vín im nebude chutiť káva!“ pripojí Babeta. „Však?“

„Volali,“ prikývne ocko. Niektorí sa dokonca hnevali a vyhrážali, že sa budú sťažovať, ale ocko ich nepočul. Bol ako vo sne. A na ďalší deň tiež. Potom prišla sobota a v sobotu mal ocko voľno. Väčšinou chodieval na dostihy alebo hrať kolky alebo si pozval priateľov a varil pre nich zvláštne, neobyčajné jedlá, ktoré si sám vymýšľal. Ale v tú sobotu sa osprchoval, ostrihal si nechty, obliekol si svoje najlepšie nohavice a pásikavú košeľu, o ktorej vedel, že mu prináša šťastie, a šiel.

Keď prišiel k holičstvu, bola roleta už vytiahnutá a mamina strihala prvého zákazníka. Ocko sa pozdravil, sadol si na lavicu pod vešiak a čakal. Trochu sa mu potili ruky a keď sa na seba pozrel do zrkadla, videl, že má červené uši. O chvíľu bola mamina hotová a ostrihaný zákazník odišiel.

„A čo si prajete vy?“ pozrela sa mamina na ocka a vytiahla zo skrine veľký modrý uterák. „Oholiť, alebo ostrihať?“

„Najskôr oholiť, potom ostrihať,“ povedal ocko a nechal si uviazať uterák okolo krku. „A po-

tom... potom by som si prial ísť s vami na prechádzku. Myslíte, že by ste šli?“

Mamka ocka dlho, starostlivo mydlila, potom mu zdvihla bradu a pustila sa do holenia. Mlčala a ocko si už myslel, že neodpovie. Napokon – práve keď bola na hornej pere a držala ockovi nos, aby mu z neho nedopatrením kus neodrezala, povedala:

„Ale musíme kráčať pomaly. To moje dieťaťatko, keď idem rýchlo, tak ma kope do rebier!“

A tak išli pomaly. Popoludní na prechádzku a večer do kina. V nedeľu pozval ocko maminu na výborný, neobyčajný obed, ktorý sám uvaril, a v pondelok pozvala mamina ocka na obyčajný, ale rovnako výborný jahodový koláč, ktorý sama upiekla. V utorok si ocko vzal bicykel, aby skôr poroznášal všetky listy, potom sa vrátil do holičstva a umyl mamine hlavu. Odkedy bola taká tučná, tak to sama nedokázala. Ale ešte tú hlavu ani nestačili vysušiť, keď mamina vytreštila oči a riekla: „Jajaj! Myslím, že tomu dieťaťatku sa už u mňa nepáči! Myslím, že chce ísť von!“

„Ešteže je pôrodnica za rohom,“ povedal ocko. Pohladkal maminku po mokrých vlasoch, aby jej

dodal odvahy, a posadil ju na bicykel. Mamina sa ocka pevne chytila a ocko šliapol do pedálov.

Veľká brána nemocnice ich obidvoch ako nič prehltila. Asi jej veľmi nechutili, pretože ich o niekoľko dní zasa vypl'uvla. To už neboli dvaja, ale...

„To už ste predsa mali mňa! To už sme boli traja!“ vyhrkne Babeta. „Bola som pekná?“

„Veľmi pekná,“ prisvedčí ocko.

„Veľká?“

„Strašne veľká. Skoro ako pes pána Matlocha.“

„Aké som mala vlasy?“

„Žiadne.“

„Ako to?“ zadiví sa Babeta. „Mamina mi ich oholila?“

„Narodila si sa s hlavou ako koleno.“

„Ale...“

„Ticho,“ zastaví ju ocko. „Nechaj ma rozprávať ďalej, lebo to do večere nestihneme.“

Babeta poslušne zmlkne a s očakávaním sa zahľadí na ockove ústa.

„Všetci mali z malej Babety radosť,“ pokračuje ocko v rozprávaní.

„Mamina...“

ocko...

dedko s babkou...

babka s dedkom...

susedia a susedky.“

Len jeden človek nemal radosť, a to bola pani doktorka v poradni.

„Ručičky sú v poriadku,“ mrmlala si pre seba, „nožičky takisto, hlavička je tiež, ako má byť, ale tie oči... tie sa mi nejako nepáčia!“

Najskôr zasvietila Babete do očí takou špeciálnou baterkou, potom jej tancovala pred očami ružovým zajačikom a napokon jej zavesila pred tvár malú papierovú holubičku a fúkala do nej. Holubička šťastne poletovala sem a tam a všetci sa na ňu pozerali. Mamina sa pozerala, aj pani doktorka sa pozerala a sestrička z nej tiež nevedela spustiť oči, len Babeta sa nepozerala. Babeta malú papierovú holubičku nevidela.

Pani doktorka preto napísala nezrozumiteľný doktorský lístoček a poslala mamku s Babetou do nemocnice na dôkladné vyšetrenie očí. Ukázalo, že Babeta nič, ale vôbec nič nevidí. Sotva to mamina počula, vytiahla vreckovku a začala plakať. Nariekala dlho, hlasito a slano. Keď už bola vreckovka načisto mokrá, zastrčila ju do kabelky a spýtala sa: „Prečo jej teda, pán doktor, tie oči nedáte do poriadku?“

„Pretože sú ešte veľmi malé,“ odpovedal pán doktor. „Musíme počkať, kým trocha podrastú.“

„A potom jej ich opravíte, však?“ uistovala sa maminka. Mala rada krátke a jasné odpovede.

„Potom sa o to pokúsime,“ prikývol pán doktor. „Ale či sa to podarí, to vám nemôžem sľúbiť.“

A tak išla mamina s Babetou domov a bola smutná...

a ocko bol smutný...

aj dedko s babkou...

a babka s dedkom...

a susedia a susedky, jednoducho všetci, čo Babetu poznali, boli smutní a ľutovali ju, že nevidí.

„Ale to nebola pravda, však?“ chytí Babeta ocka okolo krku.

„Nebola,“ pokýva hlavou ocko.

„Pretože ja som videla!“

„Skutočne, Babeta videla,“ pokračuje ocko.

„Videla po svojom. Celkom inak ako ostatní ľudia. Keď sa jej napríklad na kolenách uvelebila pekárova mačka Fanda a začala priasť alebo oblizovať Babete ruku, vedela Babeta presne, ako Fanda vyzerá. Práve tak dobre videla maminu, ktorá sa každý večer skláňala nad jej posteľou, aby jej dala pusku. Bola krásna a voňala holičským krémom...“

„A vlasy mala ako trávu v babkinej záhrade,“ dodá Babeta. „Vždy ma nimi štekľila po tvári!“

„Neskôr, keď bola Babeta väčšia, roznášala niekedy s ockom poštu,“ rozpráva ocko ďalej.

„Sama som hádzala listy do schránok!“ skočí mu do reči Babeta. „A požičiaval si mi čiapku!“

„Áno, bol to podarený pár poštárov,“ spomína ocko.

„A rýchly. Vždy, keď Babeta otvorila schránku a hodila do nej list, bleskurýchle odtiahla ruku, aby ju neuhryzol drak. V každej schránke sedel totiž jeden a všetci lačne pozerali, oblizovali sa a čakali na svoj prídel listovej potravy. Keď v ten deň

žiadna neprišla, vybehli na ulicu a ocko s Babetou museli ozlomkrky uháňať preč, aby ich draky nezožrali!

Raz v lete, keď sa Babeta hrala v babkinej záhrade, začula pri uchu čudný chichot.

„Pozor, osa!“ zvolala babka. „Nehýb sa, nech ťa nech ti nedá žihadlo! Keď jej nič neurobiš, ona zasa odletí.“

Osa sa babkiným slovám pobavene zasmiala a vzápätí Babeta zacítila ostrú bolesť v ramene. Vykrikla, a vtom už aj osu zazrela. Jej otvorenú tlamu. Príšerné zuby. Rozprestreté krídla. Bezpochyby to bolo jedno z najväčších a najnebezpečnejších zvierat, aké kedy po svete lietali. Ale nešlo len o osu, o draky v poštových schránkach alebo o pekárovu mačku. Jednoducho, Babeta videla všetko.

„Bude búrka, ženú sa mraky,“ vyhlásila napríklad mamina. „To sú ale obri!“ Ešte ani nedopovedala, a Babeta ich už zazrela. Tučných, zlovestných obrov. Preháňali sa povetím. Revali po sebe, búchali do seba päťami a dupali, až sa všetko triaslo.

„Ty sa nebojíš?“ pýtala sa Babeta maminy ustrašene.

AKO
BABETA
BABETA

AKO
KLAVUN

BABETA
AKO

„Prečo by som sa bála,“ odvetila mamina.
„Máme predsa bleskozvod!“

Po jej pokojnej odpovedi sa Babeta tiež upokojila. Pochopila, že majú nejakú znamenitú obranu proti obrom. Len jej nebolo jasné, prečo sa tomu úžasnému vynálezu hovorí bleskozvod a nie obrozvod. Keď potom začalo pršať, nemohla sa Babeta už vôbec vynadívať. Každá kvapka bola iná a všetky bláznivo tancovali a bubnovali po skle dlhými prstíkmi a pätičkami. Niekedy niektorá vbehla pootvoreným oknom dovnútra a zviezla sa Babete po ruke ako po kĺzačke. Mala krátku košielku a mokrý zadoček a zanechala po sebe kalúžku.

 času na čas, keď mamina nemala žiadneho zákazníka, posadila Babetu do holičského kresla a vymýšľala pre ňu najrozličnejšie účesy.

„Teraz vyzeráš ako lev!“ smiala sa niekedy. Inokedy zasa tvrdila, že sa Babeta podobá na malú morskú vílu. Alebo na princeznú Dianu. Alebo na klauna v cirkuse.

Babeta sa ani nepotrebovala pozerat' do zrkadla a predsa mala všetky svoje podoby zreteľne pred očami.

Videla sa ako lev...

ako malá morská víla...

ako princezná Diana...

aj ako klaun v cirkuse, v ktorom síce nikdy nebola, ale o ktorom jej ocko rozprával.

edného dňa vzala mamina Babetu znova do nemocnice.

„Tak čo, Babeta, pokúsime sa teraz tie tvoje oči dať do poriadku?“ spýtal sa pán doktor.

„Ale moje oči sú v poriadku,“ vysvetlila mu Babeta. „Vidím všetko, čo chcem!“

A naozaj videla aj pána doktora, ako stojí pred ňou a smeje sa. Smial sa často a rád; bol to veselý pán doktor. Možno preto, že k nemu chodilo toľko smutných ľudí.

„Ja som smutná nebola,“ presviedča Babeta ocka. „Ani som nemala strach. Mamina ma dr-

žala za ruku a zostala pri mne, aj keď ma položili na ležadlo a dali mi na tvár smradľavú masku.“

„To bola narkóza,“ povie ocko.

„No hej,“ prikývne Babeta. „Uspávadlo. Aby ma tá operácia nebolela. Tak rozprávaj ďalej!“

„Ďalej,“ spomína si ocko, „ďalej je to už krátke. Babeta zaspala...“

„Vieš, že sa mi snívalo, že som zhltna žuvačku?“ preruší ho Babeta. „A tá žuvačka vo mne narobila toľko bublín, že som sa vzniesla a letela som.“

„Kam?“

„To neviem, pretože som sa hneď prebudila.“

„Keď sa Babeta prebudila,“ pokračuje ocko, „cítila, že má čosi na očiach a to čosi veľmi bolelo. Chcela si to dať dolu, ale ktosi jej chytil ruku.“

„Nechaj si ten obväz na očiach, Babeta,“ povedala mamina. „Teraz ho ešte nemôžeš dať dolu.“

„Prečo?“ fňukala Babeta. „Keď tak bolí!“

„Oči ťa bolia, nie obväz.“ Mamina hladkala Babetinu ruku. „Pár dní tu v nemocnici zostaneš a potom ti ho pán doktor sníme.“

„Ale ty zostaneš so mnou!“

„Pravdaže zostanem s tebou! Kam by som chodila?“ začudovala sa mamina.

A zostali v nemocnici spolu, jedli spolu a spali spolu a spolu si čistili zuby a Babetine oči boleli zo dňa na deň menej a menej, až raz po raňajkách sa otvorili dvere a dnu vstúpil pán doktor.

„Dajako nám tu tučnieš, Babeta!“ zvolal s predstieraným zdesením. „Mali by sme ťa rýchlo prepustiť, lebo čo nevidieť bude z teba bočka!“

Jeho hlas bol rovnako veselý ako inokedy, ale Babeta v ňom cítila nepokoj. Akoby sa pán doktor niečoho bál.

„Kedy mi dáte dolu obväz?“ spýtala sa.

„Čo keby sme to urobili hneď teraz?“ povedal a posadil sa k nej na posteľ.

„Áno!“ súhlasila Babeta ochotne.

A tak pán doktor začal obväz odmotávať. Trvalo to dlho, asi to bol mimoriadne dlhý obväz.

Konečne bol dolu.

„Môžeš otvoriť oči?“ spýtal sa pán doktor.

Babeta to skúsila. Šlo to ťažko. Akoby jej na každom viečku ležala veľká broskyňová kôstka.

Z druhej strany postele sa ozval vzlyk. Babeta sa obrátila. Vedľa nej stála nejaká žena. Bola mladá a krásna a cudzia. Po lícach sa jej kotúlali slzy. Naraz sa sklonila a prudko Babetu pritisla k sebe. Jej vlasy Babetu trávovo poláskali po tvári a dôverne známa holičská vôňa jej vnikla do nosa.

„Mami,“ zašepkala Babeta prekvapene, „ty si sa ale zmenila!“

menila sa nielen mamina, zmenil sa celý Babetin svet. Mal iné farby, iné tvary, inú veľkosť.

Obrovia na nebi neboli ani zďaleka takí tuční a zlovestní ako predtým...

kvapky si vyzliekli košielky...

draky sa odst'ahovali z poštových schránok...

osy – tie veľké, nebezpečné zvieratá – mali prekrásne pruhované tričká a neboli väčšie ako Babetin necht...

a nežná, pradúca mačka Fanda hneď v prvý deň Babete predviedla, čo dokáže.

A čo už len bolo potom, keď sa Babeta postavila pred velikánske zrkadlo v holičstve!

„To som ja?“ vykrikla, pritisla si dľaň na ústa a vyvalila oči.

A pretože dievčatko v zrkadle tiež vykričko, tiež si pritislo dľaň na ústa a tiež vyvalilo oči, nebolo najmenších pochybností, že Babeta je naozaj Babeta...

„Ty si sa tiež zmenil,“ povie Babeta, keď ocko skončí svoje rozprávanie.

„Áno? Bol som predtým krajší?“

„Vyzeral si ako princ.“

„A teraz?“

„Teraz?“ Babeta skúmavo kľže pohľadom po ockovej tvári. „Vieš, pán Matlach má určite pravdu. Ockov je na svete celá hŕba – ale ty... ty vyzeráš zo všetkých ockov najockovatejšie!“

„Vieš čo? Ja ti tiež niečo poviem. Podľa vône, ktorá sa sem šíri, a podľa cinkania príborov sa mi zdá, že mamininých päť minút sa končí. A to znamená, že ...“

„Večera je hotová!“ volá mamina z kuchyne. „Kto je hladný, môže ísť k stolu!“